

313/51/2012

Finanssipolitiikan valvonta

16.12.2014

K 20/2014 vp Finanssipolitiikan tarkastuksen ja valvonnan vaalikausiraportti 2011-2014

YHTEENVETO KERTOMUSLUONNOKSEN LAUSUNNOISTA

Valtiontalouden tarkastusvirasto on saanut viitekohdassa mainitun erilliskertomuksen luonnoksesta palautetta seuraavilta tahoilta:

- Valtiovarainministeriö
- Puolustusministeriö
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Työ- ja elinkeinoministeriö
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Suomen Kuntaliitto
- Valtion taloudellinen tutkimuslaitos

Seuraavilla tahoilla ei ollut lausuttavaa erilliskertomuksen luonnoksesta:

- Sisäministeriö
- Oikeusministeriö
- Maa- ja metsätalousministeriö
- Valtiokonttori

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen kertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon lausunnot ja täsmentänyt erilliskertomuksen tekstiä siltä osin kuin on katsonut aiheelliseksi. Tarkastusvirasto arvostaa sitä, että erilliskertomusluonnos on käyty erittäin huolellisesti läpi. Lausuntopyyntöön pääasiallisena tarkoituksena on antaa asianosaiselle ja muille, joita kertomusluonnos koskee, mahdollisuus lausua mielipiteensä ja antaa tarpeelliseksi katsomansa selvitykset asian ratkaisuun mahdollisesti vaikuttavista seikoista. Lausuntopyyntöön tarkoituksena on erityisesti varmistaa, että kertomukseen ei sisälly asia- tai tulkintavirheitä, joilla olisi vaikutusta tarkastusviraston kannanottoihin.

Yksityiskohtaiset huomiot saaduista lausunnoista

Seuraavassa tarkastusvirasto esittää yksityiskohtaiset huomiot siltä osin kun muutoksia ei ole lausuntojen pohjalta tehty.

1 Finanssipolitiikan tavoitteiden saavuttaminen

1.2 Kansallisten finanssipolitiikan sääntöjen noudattaminen

Puolustusministeriö tuo esille lausunnossaan, että menojen sopeuttamista päättyvällä vaalikaudella olisi tullut käsitellä perusteellisemmin. Tarkastusvirasto on luvussa 1.2 arvioinut kansallisten finanssipolitiikan sääntöjen noudattamista. Tässä yhteydessä on tarkasteltu hallitusohjelmaan kirjattujen velka- ja alijäämätavoitteiden saavuttamista ja talouden sopeuttamistoimia kokonaisuutena. Tarkastusvirasto tuo esille sen, että asetettujen tavoitteiden saavuttaminen olisi edellyttänyt päättyvällä vaalikaudella toteutettuja huomattavasti mittavampia sopeuttamistoimia. Kehysjärjestelmään sisältyvä menosääntö on tärkein kansallinen finanssipolitiikan hallintaväline. Näin ollen kehystason sopeuttamiseen liittyvää menosopeutusta on arvioitu ainoastaan kehysten noudattamisen näkökulmasta. Veropolitiikan linjauksia ja toteutusta päättyvällä vaalikaudella on arvioitu verojärjestelmän kokonaisuuden näkökulmasta. Tässä tarkastelussa lähtökohtana ei ole valtiontalouden sopeuttaminen.

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää, että yleisradioveroa koskevaa tekstiä tarkistettaisiin. Yleisradioveroa ja pankkiveroa tarkastellaan kehysääntöön näkökulmasta. Korvamerkityn tuoton käsittely kehysten ulkopuolisena menona on poikkeus hallitusohjelmaan kirjattuun kehysääntöön sekä aiempaan käytäntöön. Poikkeamisten perusteita ei ole esitetty vuosien 2013 ja 2015 talousarvioesityksissä.

1.3 Suomea velvoittavien EU:n finanssipolitiikan sääntöjen noudattaminen

Kuntaliitto kiinnittää lausunnossaan huomiota tarkastusviraston mandaattiin. Tarkastusvirasto valvoo kansallisen fipo –lain (869/2012) ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista. Fipo –lain nojalla tarkastusvirasto toimii finanssipolitiikan riippumattomana valvojana. Valvontatehtävään kuuluu julkisen talouden suunnitelman valvonta. Julkisen talouden suunnitelma sisältää valtiontaloutta, kuntataloutta sekä lakisääteisiä työeläkelaitoksia ja muita sosiaaliturvarahastoja koskevat osat.

1.4 Julkisen talouden vakauttaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö tuo esille lausunnossaan, että kuntien tehtävien vähentäminen ei ollut välitön toimi. Tarkastusvirasto on arvioinut tavoitetta vähentää kuntien tehtäviä 1 miljardilla eurolla vuoden 2017 tasolla. Tästä oli syksyn 2014 budjettiriiheen mennessä kyetty täsmentämään vasta noin 350 miljoonan euron säästöt. Syksyn 2014 lainsäädännössä etenevät lakimuutokset eivät ole riittäviä tavoitteen saavuttamiseen.

2 Veropolitiikan linjaukset ja toteutus

2.2 Jyrki Kataisen hallitusohjelman veropoliittiset linjaukset ja lähtökohdat

Valtiovarainministeriö toteaa lausunnossaan, että yleensä verotuksen tehokkuutta ja neutraalisuutta pidetään synonyyminä. Vero-oikeuskirjallisuudessa

neutraalisuusperiaatteella tarkoitetaan sitä, että verotus olisi mahdollisimman vähän käyttäytymistä vääristävää. Tarkastusvirasto käyttää taloustieteen kirjallisuuden määritelmiä. Neutraalisuus tarkoittaa sitä, että verotus kohtelee samanlaista taloudellista toimintaa samalla tavalla. Tehokkuus tarkoittaa sitä, että verot kerätään mahdollisimman pienin kustannuksin ja että verotus vääristää käyttäytymistä mahdollisimman vähän.

2.4. Veromuutosten arviointia – yhteisö- ja pääomaverotus

Valtiovarainministeriö tuo lausunnossaan esille, että veroperustemuutosten dynaamisten vaikutusten arviointi voi olla ristiriidassa yleisen makrotaloudellisen kehityksen kanssa. Tarkastusvirasto pitää tärkeänä myös dynaamisten vaikutusten arviointia vaikka niihin sisältyy epävarmuutta. Tämä tulisi tehdä verovuosikohtaisten verotuottoarvioiden lisäksi, ei niiden sijasta, niin kuin valtiovarainministeriö näyttää tarkastusviraston suosituksen tulkinneen. Ilman dynaamisten vaikutusten arviointia ei voida sanoa, onko uudistuksella mahdollista saavuttaa sillä tavoiteltuja vaikutuksia.

3 Kuntatalouden vakauttaminen ja kestävyuden turvaaminen

Valtiovarainministeriö tuo lausunnossaan esille kuntauudistukseen liittyen useita näkökohtia, joita erilliskertomuksessa olisi voinut käsitellä nyt käsiteltyjen lisäksi. Tarkastusvirasto on arvioinut kunta- ja palvelurakennetta koskevia uudistuksia erityisesti kuntatalouden vakauttamisen näkökulmasta, jonka vuoksi kertomuksessa keskitytään erityisesti taloudellisiin kysymyksiin.

Lisätietoja:

Budjettivalvontapäällikkö, KTT Heidi Silvennoinen, p. 09 432 5751